
УДК 811.161.2'81'367.335.1

К.Г. Городенська

Інститут української мови НАН України, м. Київ

СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНА ТИПОЛОГІЯ СПОЛУЧНИКОВИХ СКЛАДНОСУРЯДНИХ РЕЧЕНЬ

У статті проаналізовано засоби формування шістьох типів семантико-синтаксичних відношень, передусім участь у цьому процесі сурядних сполучників і лексичних значень компонентів у поєднаних предикативних частинах, що вможливило встановити різні їх співвідношення, відмінні від тих, які визначали деякі українські мовознавці. На основі встановлених співвідношень запропоновано нову типологію та ієрархію сполучникових складносурядних речень, у якій домінують складносурядні речення із частково асемантичними сполучниками, друге місце посідають складносурядні речення із семантичними, третє — складносурядні речення з асемантичними сполучниками. Ця трикомпонентна типологія є спробою скоригувати раніше створену двокомпонентну типологію, у якій центральне місце відведено складносурядним реченням із семантичними, а периферійне — складносурядним реченням з асемантичними сполучниками.

Ключові слова: *сполучникові складносурядні речення, типологія, сурядні сполучники, складносурядні речення із частково асемантичними сполучниками, складносурядні речення із семантичними сполучниками, складносурядні речення з асемантичними сполучниками.*

У теоретичній граматиці української мови узвичаєний підхід до потрактування складносурядного речення, за якого йому обов'язково притаманні дві ознаки: 1) граматична рівноправність, незалежність поєднаних частин; 2) наявність сполучників, що пов'язують такі частини. На цьому наголошували відомі українські дослідники складносурядного речення. Зокрема, О.С. Мельничук дійшов висновку, що сучасні складносурядні речення виникли з первісних складних безсполучникових речень саме завдяки сурядним сполучникам, і констатував: «До категорії складносурядних речень належать речення, утворені з двох чи кількох

© К.Г. ГОРОДЕНСЬКА, 2019

частин, формально тотожних простим реченням, і пов'язаних сурядними сполучниками» [13: 194]. Він особливо наголосив на тому, що вживання сурядних сполучників є основним формальним показником синтаксичної єдності складносурядного речення. На цих двох ознаках ґрунтовані характеристики складносурядного речення в новітніх дослідженнях із теоретичної граматики [9: 338] та його визначення в підручниках і посібниках для вищої школи [8: 250].

Деякі українські мовознавці в дефініції складносурядного речення виокремили такі іманентні ознаки, як поєднання предикативних частин сурядним зв'язком та їхню синтаксичну рівноправність, незалежність [7: 3 – 4; 2: 297; 15: 232], що істотно не змінює суті, оскільки типовим засобом вираження сурядного зв'язку є сполучники сурядності [5: 34]. Щоправда, у сучасному мовознавстві відомий підхід, за якого у складносурядному реченні виділено сполучниковий і безсполучниковий зв'язок предикативних частин [11: 178 – 182; 2: 297], що послугувало підставою для виокремлення двох варіантів складносурядних єднальних речень, «де сполучникові і безсполучникові засоби вираження сурядності орієнтовані на формально-синтаксичну, а не семантико-синтаксичну структуру речення» [2: 297].

У сучасній граматичній теорії сполучники визнано виразниками релятивної семантики, або семантики відношень, у межах якої вони виконують дві граматичні функції, що зумовлені характером зв'язків і відношень, якими поєднані синтаксичні одиниці у двох ярусах речення — формально-синтаксичному та семантико-синтаксичному: у першому вони виконують формально-синтаксичну функцію, суть якої полягає у вираженні синтаксичного зв'язку між поєднуваними предикативними частинами складного речення, у другому — семантико-синтаксичну функцію, обмежену вираженням семантико-синтаксичних відношень між такими предикативними частинами [5: 17 – 18].

У складносурядних реченнях сурядні сполучники реалізують формально-синтаксичну та семантико-синтаксичну функції одночасно лише за типового граматичного вживання. Подібно до повнозначних частин мови, усередині яких наявні слова, що не охоплені якимсь одним або декількома критеріями, сполучники як окремий тип слів-морфем мають у своєму складі одиниці, що не виконують одну із граматичних функцій або в якийсь спосіб модифікують її. Сурядні сполучники реалізують свою семантико-синтаксичну функцію слабкіше, ніж підрядні сполучники, тому що семантико-синтаксичні відношення між сурядними частинами формують не лише сурядні сполучники, а й лексичні значення компонентів сурядних частин та граматичні (часово-видові) значення їхніх дієслівних присудків [5: 19]. Саме тому І.Р. Вихованець виокремив складносурядні речення із семантичними сполучниками, тобто сполучниками, що «виконують як формально-синтаксичну функцію (вираження сурядного зв'язку), так і семантико-синтаксичну функцію (вираження семантико-синтаксичних відношень між сурядними частинами)», до яких він

зарахував складносурядні речення із зіставними, протиставними, розділовими, приєднувальними та градаційними сполучниками [2: 301], і складносурядні речення з асемантичними сполучниками, які «лише поєднують сурядні частини, вираження ж семантико-синтаксичних відношень припадає на інші елементи складносурядного речення», зокрема на видо-часові дієслівні форми та лексичне наповнення сурядних частин [2: 301]. До них уналежнив складносурядні речення з єднальними сполучниками *і (й), та*, а також із повторюваними сполучниками *ні... ні, ані... ані*, які відрізняються від перших тим, що «посилюють заперечення в заперечних складносурядних реченнях» [2: 302]. Одні дослідники цілком прийняли такий поділ складносурядних речень [8: 252 — 253], інші — обмежили склад складносурядних речень із семантичними сполучниками лише протиставними сполучниками *але, зате, проте, однак* [15: 233].

Запропоноване розмежування сурядних сполучників, що поєднують предикативні частини у складносурядному реченні, на семантичні та асемантичні залежно від їхнього зв'язку з відповідними семантико-синтаксичними відношеннями, вважаємо не точним. Чинники, що зумовлюють семантичність і цілковиту асемантичність сурядних сполучників, діють комплексно й до того ж індивідуально в межах кожного семантико-синтаксичного відношення. Саме тому в запропонованій статті поставлено за мету з'ясувати їхній справжній статус залежно від комплексного чинника, зважаючи на особливості реалізації відношень кожною семантичною групою сурядних сполучників, обґрунтувати потребу виокремлення частково асемантичних сполучників та спростувати тезу про домінування в українській мові складносурядних речень із семантичними сполучниками.

Єднальні сполучники І.Р. Вихованець визначив як такі, що лише маркують єднальні відношення між предикативними частинами у складносурядному реченні. Ці відношення вирізняються своїм надто узагальненим семантичним змістом, що зумовлює їхнє формально-синтаксичне спрямування [2: 310]. Вони поєднують сурядним зв'язком предикативні частини, унаслідок чого значення цих частин у складі цілої синтаксичної одиниці вступають у темпоральні (двобічні) відношення зі значеннями одночасності, часової послідовності, причиново-наслідкові, умовно-наслідкові та інші відношення. Єднальні відношення не впливають зі значення єднального сполучника, а створюються семантикою сурядних частин [1: 83]. Проте цей висновок не можна екстраполювати на всі єднальні сполучники, до яких зараховують одиничні сполучники *і* (його фонетичний варіант *й*), *та*, повторювані сполучники *і... і, й... й, та... та, ні... ні, ані... ані, ні... ані, ані... ні*. Вони мають різні ступені семантичного зневирознення, що зумовлено здатністю деяких із них передавати певні значеннєві відтінки.

Принципово змінено в українському мовознавстві семантичну кваліфікацію сполучника *і*: якщо раніше його вважали єднальним сполучником із найвиразнішим семантичним навантаженням [12: 17], то тепер він постав в інтерпретації дослідників як найбільш здесемантизований, асемантичний

єднальний сполучник «у тому розумінні, що він стосується лише формально-граматичної семантики... і не відображає відношень позамовної дійсності» [1: 83 — 84]. Єднальний сполучник *та*, на противагу *і*, не зазнав цілковитої десемантизації, про що свідчить збережений ним відтінок приєднувального значення, пор.: *Аж рипнули двері, і в хату увійшов середнього зросту чоловік...* (Т. Осьмачка); *Одні вже переросли школу, і їх забрано до війська...* (В. Самчук); *Сколихнуть тишу музики, й сколихнеться моє серце* (Ю. Мушкетик); *Журився цвіркун під пічкою, та нещасна мати тихо оплакувала свого старшого сина* (О. Довженко).

Повторювані єднальні сполучники *і... і, й... й, та... та*, подібно до відповідних одиничних, лише маркують єднальні відношення між предикативними частинами у складносурядному реченні, але не формують значення часової послідовності, воно постає на основі значень поєднаних частин, що засвідчує асемантичність цих сполучників, напр.: *І затупало до хати кінською ходою, і вона схопилась і побачила на чорному коні вершника...* (Т. Осьмачка); *Приклепаємо косу, та поїдемо на сінокіс на Десну, та накосимо сіна, та наловимо риби, та наваримо каші* (О. Довженко).

Повторювані єднальні сполучники *ні... ні, ані... ані, ні... ані, ані... ні* вживані для поєднання сурядним зв'язком предикативних частин у складних конструкціях, а також для підсилення заперечної семантики, вираженої присудками цих частин, що вможливило виділити конструкції, за визначенням І.Р. Вихованця, «проміжні між складносурядними реченнями з асемантичними сполучниками і складносурядними реченнями з семантичними сполучниками» [2: 302]. Оскільки такі повторювані єднальні сполучники лише посилюють, а не виражають самостійно заперечну семантику, виражену присудками цих частин (напр.: *Ні билиночки на ній [землі] не росло, ані травиночка не красила її чорної кори...* (Панас Мирний)), то маємо підстави визнати їх частково асемантичними та виокремити єднальні складносурядні речення із частково асемантичними єднальними заперечними сполучниками.

Зіставні сполучники вважають виразниками зіставного семантико-синтаксичного відношення лише між двома предикативними частинами у складносурядному реченні [6], яке витлумачують як «стосунок між двома ситуаціями, які співіснують і зіставляються за відповідною неконтрастною ознакою» [2: 308]. Проте дослідники не враховують того, що, крім сполучників, це відношення певною мірою формують лексичні значення компонентів двох предикативних частин, адже їхнє співвідношення повинно мати неконтрастний характер. Саме комплексне вираження зіставного семантико-синтаксичного відношення у складносурядному реченні дає підстави заперечити семантичний характер використовуваного в ньому зіставного сполучника **а** та визнати його частково асемантичним. Специфіка використання цього сполучника полягає в тому, що він поєднує такі дві предикативні частини у складносурядному реченні, у яких ідеться про паралельний, незалежний один від одного перебіг дій або процесів чи паралельне перебування двох суб'єктів у якихось ста-

нах, напр.: *Дівчина спить тихо в кімнаті, а місяць промінням тремтить* (Леся Українка); *Соловей витьохкував, а місяць плив великий, ясний, віщий* (Ю. Мушкетик).

У формуванні протиставного відношення між предикативними частинами складносурядного речення так само, як і зіставного, істотну роль відіграє лексичне наповнення предикативних частин, що слугує вагомим аргументом для надання протиставним сполучникам у таких реченнях, на противагу іншим дослідникам [2: 301], статусу частково асемантичних сполучників. Протиставні семантико-синтаксичні відношення відрізняються від зіставних лише контрастним характером значень поєднаних предикативних частин у складносурядному реченні.

Як частково асемантичні функціонують власне-протиставні сполучники *а, але, проте, однак / однак*, бо вони пов'язують предикативні частини, контрастність значень яких створена насамперед лексичними значеннями їхніх структурних компонентів, пор.: *Літа ніколи не повертаються до людини, а людина завжди повертається до своїх літ* (М. Стельмах); *Певними своїми якостями проза Грицька Григоренка залишається в річищі попередньої традиції, проте деякі її риси виявились новаторськими* (А. Гуляк); *Розкішні наші бори, гаї, зелені луки та оболоні, однак на них вже добряче погуляв двадцятий вік* (Ю. Мушкетик); *Молодий учений [Іван Пулюй] прагнув жити й працювати в рідній Україні, однак його намагання отримати посаду в Київському університеті наразилися на шалений опір царських урядовців...* (О. Зворська). Від них відрізняється сполучник *зате*, бо він виражає протиставно-компенсувальне значення, у формуванні якого його роль істотна, що вможливує надати йому статусу семантичного сполучника, пор.: *Нижче духовенство тоді не відзначалося своєю культурою, зате було дуже близьке до народу й мало на нього великий вплив* (І. Огієнко).

Розділові сполучники самі оформляють розділові семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами у складносурядному реченні, тобто такі відношення, коли потрібно передати значення 'один із двох можливих, запропонованих' (*або, чи*) та 'може бути і той, і той чи обидва одночасно' (*або... або, хоч... хоч, чи... чи, чи то... чи то*), що слугує підставою визнати їх семантичними. Найчіткіше виражають розділовість одиничні сполучники *або, чи* (напр.: *Ота зустріч просто-напросто приверзлася або вона йому наснилась в страхітливім сні* (А. Дімаров); *Ми ткали відстані на час Чи ткав нас час на вічність* (М. Калько) та повторюваний сполучник *або... або* (напр.: *Або ми підемо і ціною життя здобудемо волю, або ми залишимося жити на колінах* (П. Загребельний). У повторюваних сполучниках *чи... чи, чи то... чи то* розділовість поєднана ще й з питальністю або невпевненістю, пор.: *...чи ти стаєш чимраз досконаліш, чи безсилою я стаю...* (С. Йовенко); *Чи то праця задавила Молодую силу, Чи то нудьга невсипуща його з ніг звалила...* (Т. Шевченко). Виразнішого питального забарвлення розділове відношення набуває в повторюваного сполучника *чи то... чи то*. Відтінок невпевненості більше властивий повторюваному сполучникові *не то... не то*, пор.: *Щось наче*

не то змінилося в їхніх стосунках, *не то* вони стали дорослішими (Літературна Україна, 14.02.2008).

Найбільш знівельоване значення розділовості, яке передає повторюваний сполучник *то... то*, бо він спеціалізований на вираженні черговості дій чи станів або повторюваної заміни одних іншими, пор.: ...*то* їхній щебет супроводжував загонисту мелодію, *то* загониста мелодія супроводжувала живий пташиний передзвін (Є. Гуцало).

Приєднувальні сполучники так само є самостійними виразниками приєднувального семантико-синтаксичного відношення між двома предикативними частинами в складносурядному реченні, друга з яких, маючи фіксовану позицію у структурі такого речення, доповнює, уточнює думку, виражену в першій предикативній частині. Ця функційна особливість надає їм статусу семантичних сполучників у приєднувальних складносурядних реченнях. До спеціалізованих засобів експлікації цього відношення дослідники відносили переважно приєднувальні сполучники *та, та й, а також* [10], напр.: *У нас люди вміють зробити добре другій людині, та й служити двом зразу вміють* (М. Матіос). Проте їхній ряд значно довший за рахунок транспонованих сюди сполучників з інших семантико-синтаксичних сфер.

Як приєднувальні можуть уживатися, зокрема, градаційні сполучники *а ще, та ще, та ще й, ще й* та ін., якщо за допомогою лексико-семантичного наповнення структурних компонентів сурядних частин збалансоване їхнє значеннєве співвідношення. Саме ця умова слугує доказом часткової асемантичності таких сполучників, названих приєднувально-градаційними [4: 84]. Їхня функція полягає у приєднанні другої предикативної частини, що доповнює зміст попередньої предикативної частини, значеннєвої одноплановості яких досягнуто лексичним наповненням компонентів обох частин. Пор. уживання сполучників *а ще, а ще й* у ролі приєднувальних: *Шаровари сині, а ще дома двоє в скрині* (Укр. прислів'я); *На схилі віку В. Винниченко повернувся до письменницької діяльності та маллярства, а ще він продовжував студіювати наукову літературу з філософії, етики та естетики* (Український історичний календар); *...політики у своїх домаганнях розраховують спаралізувати нашу волю в українському державотворенні, а ще й різні партії... хочуть зробити російську мову офіційною* (А. Погрібний).

Зв'язок градаційних сполучників з однойменним семантико-синтаксичним відношенням у наукових працях витлумачено неоднаково. В одних із них ці сполучники є безпосередніми виразниками градаційного семантико-синтаксичного відношення, тобто семантичними сполучниками [2: 302], в інших констатовано, що градаційні відношення «створюються цілим комплексом граматичних і смислових засобів, серед яких важливу роль відіграють специфічні сполучні засоби, лексична співвідносність певних слів, порядок предикативних частин, послідовність розташування членів речення в кожній з них та інтонація», і незважаючи на це градаційні сполучники в них кваліфіковано як семантичні [3: 28 — 29].

На нашу думку, безпідставно вважати градаційні сполучники семантичними, оскільки у формуванні та вираженні градаційного семантико-синтаксичного відношення досить помітну роль відіграє лексичне наповнення другої предикативної частини у складносурядному реченні: її значення обов'язково посилює або послаблює значення першої предикативної частини, кількісно або якісно модифікує виражену в ній ознаку. Саме тому градаційні сполучники є частково асемантичними, або сполучниками з послабленою семантико-синтаксичною функцією.

Домінанту становлять власне-градаційні сполучники [14: 6], які, поєднуючи дві предикативні частини, указують на перехід дії або стану через узвичаєну межу в бік їх посилення чи послаблення. До них належать *не лише... а й, не лиш... а й, не лише... але й, не лиш... але й, не лише... а ще й, не лишень... а й, не лише... а навіть, не тільки... а й, не тільки... але й, не тільки... а навіть, не тільки... але навіть, не тільки... а ще й, не тільки... ще й, не те що... а (й), не те що... але (й), не те що... а навіть, не те щоб... але, не просто... а (й), не просто... але й, не стільки... скільки, не так... як, якщо не... то, якщо не... то хоч (би), якщо не... то хоча (б), як не... то хоч (би), як не... то хоча (б)* та ін. Напр.: *Перші дні Опанас був не те що задоволений, а все ж таки він мав кращий настрій після свого вкрай нервового стану в Петербурзі (О. Іваненко); Після народження дітей чи онуків народжуються не просто наші нові ролі чи іпостасі, але й ми дивовижно оновлюємося...* (Україна молода, 09.06.2006).

Отже, складносурядні речення залежно від засобів вираження семантико-синтаксичних відношень між їхніми предикативними частинами становлять три групи: 1) складносурядні речення із **частково асемантичними** (зіставними, протиставними, власне-градаційними, приєднувальнo-градаційними, єднальними заперечними) сполучниками, що виражають відповідні семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами разом із лексичними одиницями — складниками цих частин, тобто входять до комплексу лексико-граматичних засобів; 2) складносурядні речення із **семантичними** сполучниками (розділовими, приєднувальними та протиставно-компенсувальним сполучником *зате*), які самостійно виражають відповідно розділові, приєднувальні та протиставно-компенсувальні семантико-синтаксичні відношення; 3) складносурядні речення з **асемантичними** єднальними сполучниками *і(й), та, і... і, й... й, та... та*, які стосуються лише формально-синтаксичної семантики і не передають темпоральних, причиново-наслідкових, умовно-наслідкових та інших семантико-синтаксичних відношень між предикативними частинами.

Для української літературної мови характерні складносурядні речення із частково асемантичними сполучниками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ, 1983.
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис. Київ, 1993.
3. Герман К.Ф. Складносурядні речення з градаційними сполучниками. *Українська мова і література в школі*. 1972. № 1. С. 28 — 30.

4. Городенська К. Сурядні сполучники української мови на тлі семантико-синтаксичних відношень. *Мови та культури в новій Європі: Контакти і самотність*. Київ, 2009. С. 78 — 88.
5. Городенська К.Г. Сполучники української літературної мови. Київ, 2010.
6. Греб М.М. Семантико-граматичні чинники формування зіставного відношення в складних конструкціях сучасної української мови: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Харків, 2005. 20 с.
7. Грищенко А.П. Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові. Київ, 1969.
8. Дудик П.С., Прокопчук Л.В. Синтаксис української мови. Київ, 2010.
9. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис. Донецьк, 2001.
10. Коцюбовська Г.А. Приєднувальні конструкції: функціонально-текстовий аспект: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 2002. 16 с.
11. Курс сучасної української літературної мови. За ред. Л.А. Булаховського. Київ, 1951. Т. II. Синтаксис.
12. Медведєв Ф.П. Система сполучників в українській мові: Короткий нарис. Харків, 1962.
13. Мельничук О.С. Розвиток структури слов'янського речення. Київ, 1966.
14. Спільник Т.М. Градаційне відношення в структурі складних сполучникових конструкцій сучасної української мови: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Харків, 2004. 20 с.
15. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. Київ, 2004.

REFERENCES

1. Vykhovanets, I.R., Horodenska, K.H., Rusanivckyi, V.M. (1983). Semantic-syntactic structure of sentence. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).
2. Vykhovanets, I.R. (1993). Grammar of the Ukrainian language. Syntax. Kyiv: Lybid (in Ukr.).
3. Herman, K.F. (1972). Paratactic complex sentences with gradational conjunctions. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*, 1, 28 — 30 (in Ukr.).
4. Horodenska, K. (2009). Coordinating conjunctions of the Ukrainian language against the background of semantic-syntactic relationships. *Movy ta kultury v novii Yevropi: Kontakty i samobutnist*, 78 — 88 (in Ukr.).
5. Horodenska, K.H. (2010). Conjunctions of the Ukrainian literary language. Kyiv: Vydavnychy Dim D. Burago (in Ukr.).
6. Hreb, M.M. (2005). Semantic-grammatical factors of the formation of a contrastive relationship in complex constructions of modern Ukrainian language: abstract. dis. ... Cand. filol. Sciences: 10.02.01. Kharkiv (in Ukr.).
7. Hryshchenko, A.P. (1969). A paratactic complex sentences in modern Ukrainian literary language. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).
8. Dudyk, P.S., Prokopchuk, L.V. (2010). Syntax of the Ukrainian language. Kyiv: Akademia (in Ukr.).
9. Zagnitko, A.P. (2001). Theoretical grammar of the Ukrainian language. Syntax. Donetsk: DonNU (in Ukr.).
10. Kotsubovska, H.A. (2002). Addition constructions: functional and text aspect: abstract. dis. ... Cand. filol. Sciences: 10.02.01. Dnipropetrovsk (in Ukr.).
11. Bulakhovskiy, L.A. (Eds.). (1951). The course of modern Ukrainian literary language. Vol. II. Syntax. Kyiv: Rad. shkola (in Ukr.).
12. Medvedev, F.P. (1962). System of conjunctions in the Ukrainian language: A brief sketch. Kharkiv: Vydavnytstvo Kharkiv. universytetu (in Ukr.).
13. Melnychuk, O.S. (1966). Development of the structure of the Slavic sentence. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).
14. Spilnyk, T.M. (2004). Gradational relationship in the structure of complex conjunctive constructions of modern Ukrainian language: abstract. dis. ... Cand. filol. Sciences: 10.02.01. Kharkiv (in Ukr.).
15. Shulzhuk, K.F. (2004). Syntax of the Ukrainian language. Kyiv: Akademia (in Ukr.).

Статтю отримано 01.04.2019

K.H. Horodenska

Institute of the Ukrainian Language of National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

SEMANTIC-SYNTACTIC TYPOLOGY OF CONJUNCTIONAL COMPOUND SENTENCES

Grammatical equality, conjunction of predicative parts as immanent features of compound sentences, the implementation by co-ordinating conjunction for their typical use of two grammatical functions of the expressions — coordinating communication and semantic-syntactic relations between the parts are proved in the article. Causes of the weakening of semantic-syntactic functions of coordinating conjunctions compared to the subordinating conjunctions are determined.

The main attention is focused on the analysis of means of formation of six types of semantic-syntactic relations, first of all participation in this process of coordinating conjunctions and lexical meanings of components in combined predicative parts, which allowed to establish their various relations, different from those determined by some Ukrainian linguists. On the basis of established ratios a new typology and a hierarchy of conjunctional compound sentences was suggested, in which compound sentences with partially nonsemantic conjunctions dominate, in the second place compound sentences with semantic conjunctions take the second place, compound sentences with nonsemantic conjunctions take the third place. This three-component typology is an attempt to correct a previously created two-component typology in which the central place is given to compound sentences with semantic unions, and the peripheral to a folding sentence with semantic conjunctions.

Keywords: *Conjunctional compound sentences, typology, coordinating conjunctions, compound sentences with partially nonsemantic conjunctions, compound sentences with semantic conjunctions, compound sentences with nonsemantic conjunctions.*